

Regeringen

Britta Seeger
BESLUT

2005-06-07
Reg.nr 641-4132-04

Ansökan om magisterexamensrätt med ämnesdjup i omvårdnad vid Röda Korsets Högskola

Högskoleverket föreslår att ansökan från Röda Korsets Högskola om rätt att utfärda magisterexamen med ämnesdjup i omvårdnad bifalles.

Ärende

Röda Korsets högskola lämnade i oktober 2004 till regeringen in en ansökan om rätt att ge magisterexamen i ämnet omvårdnad. Högskoleverket har anmodats avge yttrande i ärendet. För granskningen av ansökan anlätade Högskoleverket Karin Dahlberg, professor i vårdvetenskap vid Växjö universitet och Astrid Norberg, professor i omvårdnadsforskning vid Umeå universitet som ämnessakkunniga. Bengt E Y Svensson, professor emeritus i teoretisk fysik vid Lunds universitet, anlätades som ordförande för gruppen. Bedömargruppen har granskat ansökan med bilagor och kompletterande material som de begärt. Besök vid högskolan genomfördes den 2 maj 2005 och där genomfördes intervjuer med rektor, ämnesansvariga, lärare och studenter. Bedömargruppens yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömargruppen anser att Röda Korsets Högskola har förutsättningar att utfärda magisterexamen med ämnesdjup i omvårdnad.

Beslut

Högskoleverket föreslår att ansökan från Röda Korsets Högskola om rätt att utfärda magisterexamen med ämnesdjup i omvårdnad bifalles.

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2005-06-07

Reg.nr 641-4132-04

Sid 2

Beslut att avge detta yttrande har fattats av universitetskansler Sigbrit Franke efter föredragning av avdelningschef Ragnhild Nitzler i närvaro av kanslichef Lennart Ståhle. Utredare Britta Seeger har ansvarat för ärendets beredning.

Sigbrit Franke

Ragnhild Nitzler

Kopia:

Röda Korsets Högskola

Bedömargruppen

BEDÖMARGRUPPENS YTTRANDE

Bedömargruppen väljer att kort beskriva högskolans utbildning och lärarresurs. Informationen är hämtad från den dokumentation som lämnats in i samband med ansökan samt från platsbesöket vid högskolan. Beskrivningen är kontrollerad av Röda Korsets Högskola. Efter de beskrivande avsnitten följer en helt kort analys av ämnet omvårdnad. Slutningen har bedömargruppen under rubriken Bedömning sammanfattat sina intryck av utbildningen vid Röda Korsets Högskola. Bedömargruppen har för sin granskning bland annat utgått från rapporten *Examensrättsprövning – utgångspunkter och tillvägagångssätt för Högskoleverkets examensrättsprövning (2001:4 R)*.

Utbildning vid Röda Korsets Högskola

Röda Korsets Högskola bedriver högskoleutbildning inom vårdområdet, främst grundutbildning, men även vidare- och specialistutbildning av sjuksköterskor. Röda Korset har rätt att utfärda sjuksköterskeexamen, kandidatexamen i ämnet omvårdnad samt specialistsjuksköterskeexamen. Läsåret 2003-2004 utexaminerades 126 sjuksköterskor från Röda Korsets Högskola. Sjuksköterskor utexaminerade från Röda Korsets Högskola har blivit antagna till magisterprogram i Sverige och utomlands samt till forskarutbildning.

Lärare

Inom ämnet omvårdnad undervisar 22 lärare. En av dem är tjänstledig på heltid under perioden granskningen avser. Av de 22 lärarna har sju disputerat, sex har titeln med.dr. i omvårdnad, en är docent i omvårdnad. Av övriga 15 lärare har 13 magisterexamen; åtta i vårdpedagogik, tre i omvårdnad och två i folkhälsovetenskap. Fyra av högskolans adjunkter är doktorander, tre i omvårdnad och en folkhälsovetenskap.

Den totala undervisningsresursen inom ämnet omvårdnad utgörs av totalt 13,5 heltidsekvivalenter. Lektorernas undervisning inom ämnet omvårdnad utgörs av 3,9 heltidsekvivalenter. Sedan 1994 finns ett avtal med Karolinska sjukhuset om två kliniska lektorer, fyra kliniska adjunkter och adjungerade kliniska adjunkter motsvarande fyra heltidstjänster.

Högskolans lektorer har 30-50 procent av sin tjänst avsatt till forskning. Totalt redovisas en forskningsaktivitet svarande mot 2 heltidstjänster för de disputerade lärarna.

Adjunkterna har möjlighet att disponera 20 procent av sin tjänstgöring för studier och/eller forskning/utvecklingsarbete. Forskningen bedrivs i samverkan med andra lärosäten bland andra Karolinska institutet, Uppsala universitet och Umeå universitet. Forskningsprofilerna är Hälsa och Kultur, Sårbara och utsatta grupper,

Lärande, Etik inriktad mot humanitär rätt och mänskliga rättigheter samt Metodutveckling.

Ämnet omvårdnad

Det finns inget konsensus i Sverige om ämnet omvårdnad. Praxis utvecklas dock och det finns en tydlig strävan efter att utveckla ämnet till ett självständigt akademiskt ämne med tonvikt på att befrämja, förebygga och återställa hälsa under friskhet och sjukdom. För att det skall vara möjligt att ge detta stöd måste sådan kunskap skapas, genom såväl forskning som utbildning, att vårdare klarar av att möta varje enskild patient i dennes hälsosträvan. Ämnet är brett och omfattar omvårdnad av personer från fostertiden till ålderdomen, friska personer och personer med olika grader av sjukdom och funktionsnedsättningar. Det finns även pedagogiska inslag i omvårdnaden. En viss specialisering har inletts, så har t.ex. den perinatale omvårdnaden egna enheter (i anslutning till barnmorskeutbildning) och gerontologisk omvårdnad finns på en egen enhet på KI. Ämnet är brett också avseende förståelsen av människan som kan förstås ha såväl andliga som kroppsliga behov. Detta gör att ämnet omvårdnad kan gränsa till ämnen som fysiologi men också till ämnen som exempelvis psykologi, sociologi, filosofi och teologi. Med tanke på att det inte råder konsensus bland ämnesföreträdarna anser vi att man inte kan avkräva utbildningen en speciell inriktning men man kan kräva att man har en egen uppfattning som man kan argumentera för, och inte minst krävs det en tydlighet gentemot studenterna.

Jämställdhet har en djupare innebörd i omvårdnad än vad som allmänt brukar läggas in i begreppet. I ämnets teoretiska och kliniska kursmoment och i kurslitteraturen ska både det manliga och kvinnliga perspektivet på hälsa, sjukdom och omvårdnad kunna ges. Sociala konstruktioner av genus bör uppmärksammas, inte minst med tanke på den ökande andelen patienter och personal från icke västerländska kulturer.

Bedömning

Bedömgargruppens sammanfattande intryck är en högskola som präglas av framåtanda och en stor vilja att arbeta med de svagheter som man är medveten om. Det är tydligt att utbildningen har utvecklats positivt under senare år och att avancerade och realistiska planer för fortsatt utveckling föreligger.

Lärarkompetens och forskning

Röda Korsets Högskola är en enskild högskola med relativt liten verksamhetsvolym. Detta i sig behöver inte betyda att verksamheten inte är långsiktigt stabil. Högskolan har ett flertal disputerade lärare. Forskningskompetensen har stärkts genom att nyligen en docentkompetent forskare inom omvårdnad har anställts. Högskolan bör dock överväga att anställa ytterligare lektorer, gärna fler med docentkompetens, samt att inrätta en professur i omvårdnad.

BESLUT

2005-06-07

Reg.nr 641-4132-04

Sid 5

Lektorernas har viss möjlighet till forskning i tjänsten. Bedömargruppen uppfattar dock möjligheten som relativt begränsad. Bedömargruppen efterlyser också en mera livaktig forskarmiljö med bl a regelbundna ämnes- och forskningsseminarier.

Det finns ett forskningssamarbete med övriga högskolor och universitet i Stockholmregionen. Detta bör dock kunna utvidgas ytterligare. Inte minst bör det planerade samarbetet med Sophiahemmet Högskola och Ersta Sköndal Högskola kunna innebära en vitalisering för verksamheten.

Huvudämne och uppsatser

Bedömargruppen noterar två stora svagheter i högskolans verksamhet: otydlighet kring huvudämnet omvårdnad samt kvaliteten i uppsatserna på C-nivå. Gruppen noterade vid besöket att de flesta lärare var medvetna om dessa svagheter

Medvetenheten om vad huvudämnet omvårdnad innebär är inte tydlig. Uppsatserna samt samtalen med lärarna ger intrycket av att man ser ämnet omvårdnad som liktydigt med teori i sjuksköterskeutbildningen. Det är väsentligt att patientperspektivet blir tydligare och mera betonat än sjuksköterskeperspektivet. Bedömargruppen efterlyser över huvud taget en större tydlighet beträffande vad som är det akademiska ämnet omvårdnad och vad som är den sjuksköterskespecifika omvårdnaden. Inom lärarkåren verkar det saknas konsensus om detta. Det verkar över huvud taget saknas en fruktbar diskussion om ämnet.

Det finns heller inte någon tydlig ämneskurs inom omvårdnad på D-nivå trots att högskolan har genomfört kurser i omvårdnad på D-nivå i samarbete med Luleå tekniska universitet, som också har stått för examinationen. Ett tiotal studenter har utnyttjat denna möjlighet att få en magisterutbildning.

Bedömargruppen har stickprovsmässigt granskat ett par uppsatser från senare år och finner svagheter i såväl ämnesbehandling som metodbeskrivningar och resultatanalys.

Bedömargruppen noterar att den genomgång av C-uppsatser som högskolan låtit en utomstående docent i omvårdnad utföra har resulterat i ett antal åtgärder för att förbättra uppsatskvaliteten. Bl.a. har man tydliggjort uppsattsseminariernas funktion. Ett ökat och förbättrat samarbetet har inletts mellan disputerade och icke-disputerade lärare gällande genomförande och bedömning av C-uppsatserna. Man måste dock i sammanhanget vara uppmärksam på att det inte uppstår fasta uppsatshandledargrupper utan att snarare flexibilitet och variation uppmuntras.

För att åstadkomma ytterligare förbättring av uppsatskvaliteten vore en möjlighet att arbeta med teman både för C- och för D-uppsatser, gärna i relation till lektorernas forskningsområden. Det är viktigt att det inte bara är i "metodkurserna" som studenterna förbereds för uppsatsskrivande. Det vetenskapliga förhållningssättet; kritisk reflektion, förmåga att läsa artiklar och annan vetenskaplig litteratur m.m. bör tränas under hela utbildningen. Det vore

BESLUT

2005-06-07

Reg.nr 641-4132-04

Sid 6

också bra om högskolan kunde släppa lite på kravet att C-uppsatserna bör utgöras av litteraturstudier. Exempelvis kan ”presumtiva patienter”, dvs. människor i deras naturliga omgivning, utgöra målgrupp för studier i relation till omvårdnadsfenomen.

Det bör också övervägas om det kan behövas ytterligare handledningstid för uppsatsarbetet; det som står i riktlinjerna om att handledning sker under ”en kort och intensiv period” bör ändras, dvs. handledningen och arbetet med uppsatserna bör troligtvis utsträckas till en längre period. Utnyttjande av examinatorer knutna till andra högskolor är ytterligare en metod att tillse att uppsatserna håller god kvalitet.

Övrigt

Högskolan har genom sin anknytning till Röda Korset gjort sig känd för sin internationella profil med ett rikt och brett internationellt kontaktnät som aktivt utnyttjas för såväl student- som lärarutbyten. Bedömargruppen har dock fått intrycket att den internationella aspekten idag får mindre betoning än tidigare och vill betona vikten av att den fortsätter att utvecklas.

Studenterna är representerade i högskolans styrelse och i övriga beslutande organ. Rektor har dessutom regelbundet informella kontakter med företrädare för studentkåren. Ett lovvärt initiativ är studerandeamanuenser anställda av högskolan för att arbeta i biblioteket, med datafrågor, med hjärt och lungräddning samt med internationalisering. De studenter bedömargruppen träffade var genomgående nöjda med sin utbildning

Liksom vid andra högskolor finns det få manliga lärare och studerande i ämnet omvårdnad. Detta innebär att genusperspektivet i utbildningen särskilt måste uppmärksammas.

Högskolan har god tillgång till biblioteks- och informationsresurser samt ändamålsenliga lokaler.

Slutsats

Enligt gruppens bedömning bedrivs utvecklingen av utbildningen vid högskolan målmedvetet och långsiktigt i syfte att nå hög kvalitet. Bedömargruppen har dock uppfattat vissa brister och rekommenderar starkt att högskolan arbetar för att tydliggöra vad som är det akademiska i ämnet omvårdnad i förhållande till det sjuksköterskespecifika i ämnet.

Efter noggrant övervägande finner bedömargruppen att de positiva aspekterna har överhanden och att Röda Korsets Högskola, Stiftelsen Rödakorshemmet, har förutsättningar att ge magisterexamen. Gruppen föreslår således att högskolan ges magisterexamensrätt i ämnet omvårdnad.